

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L. Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne prišili. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

# NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

## Nov načrt o „redu in radu“.

Beograd, 18. jun. Posebna komisija sestavljena iz delegatov ministrstva za notranje stvari, ministrstva pravde in ministrstva za socialno politiko je izdelala in včeraj izročila ministrskemu svetu načrt o „redu in radu“. Kakor je znano, je bila prošle leto izdelana uredba o „redu in radu“, ki pa ni bila primerna, zlasti radi tega, ker je bila izdelana popolnoma neodvisno od naših razmer in zakonov. Ta novi načrt je z ozirom na svojo izdelavo popolnoma aktuelen ter so vanj sprejeta nekatera določila tujih držav, ki se tudi imajo boriti s protidržavno propagando. Končna določila v načrtu so izdelana na podlagi srbskega kazenskega zakona in poglavja, ki govori o veleizdaji. Po mnenju komisije so ta določila zelo dobra in efektivna, samo da niso izvrševalne oblasti srbskega kazenskega zakona dovolj strogo postopale. Izpremembe in dopolnitve v tem poglavju kazenskega zakona, ki govore o protidržavni propagandi (veleizdaji), se nanašajo povsem na kazensko postopanje in posebno na hitro in točno izvrševanje kazni. Po določitih tega zakona se morejo kazni podaljšati do 50 let, globe na povečati do 100.000 dinarjev. Po tem novem zakonu bo pri komunistih, kaznjivo že samo izvalno uporabljanje rdeče zastave ter vsako najmanjše delo, ki bi škodovalo ugledu države in njenih organov. To je važno tudi za ostale vrste protidržavne propagande. Kar se tiče propagande, ki se vrši potom tiska, ki je predvidena v tiskovnem zakonu, se ne bo presojala po tem, ali so izvršene nekatere izpremembe in dopolnitve tudi v zakonu o javni varnosti, zlasti z ozirom na razbojniško in roparsko akcijo v južnih krajih naše države. Pogosto se jih tudi dogajalo, da so otroci vršili kaznjiva dejanja, ker pa se jih ni moglo pozvati na odgovor, so bili izpuščeni na svobodo. Medtem je v novi načrti vstavljeno določilo, da so starši odgovorni za kaznjiva dejanja svojih otrok. Končno so vstavljena v ta zakon tudi nekatera poostrejena določila iz zakona o eksplozivnih

snoveh. Nihče ne bo smel brez opravičene potrebe in dovoljenja, ki ga bo izdajalo ministrstvo za notranje stvari, kupiti ali imeti eksplozivnih sredstev. Ta določila se nanašajo tudi na prodajalce eksplozivnih snovi. To so v glavnem določila, ki bodo stopila v veljavo, čim se sprejme ustava in ukine obznana, po določbah nove ustave in prehodnih odredbah.

Kdor pazljivo opazuje politiko belgrajske vlade, vidi, da stremi sedanja vlada ozkorožno za nekimi fantomom diktature najožjega kroga bogatašev in uradnega birokratizma. Za razvoj in razmah je ta politika nezdrava in mora dovesti do nasilne erupcije nezadovoljnih slojev. Ves terorizem, omejevanje svobode, zabariciranje državljanjskih pravic z izjemami je premalo.

Čin, ki spada sem, je novi izpolnjeni načrt o „redu in radu“ (delu in radu), ki se znatno poostrejuje dosedanje uredbe s tem da omejuje svobodo delavskega gibanja. Prav tako se nam zdi, kakor da bi bili hrvaški in slovenski demokrati tisti, ki jemljejo srbskim meštarskim politikom tisti zmisel za državljanske svoboščine, ki so ga imeli po naravi in po svojem dosedanjem razvoju.

To je žalostna vloga slovenskega in hrvaškega liberalizma in napredništva. Da se v tem pogledu ne motimo, nam najbolj dokazuje liberalno časopisje, ki vsako novo perspektivno uredbo z odobravanjem pozdravlja ter opravičuje to s frazami, da se mora nastopiti z energijo proti sovražnikom države. Seveda so take fraze hinavske. Gre jim le za absolutistično nadvlado, ki je sicer nenaravna, a po njihovi neivni ideologiji potrebna.

V današnjih državah, tudi pri nas, je namesto le demokratizem, sodelovanje množice, sporazum, kar edino jamči za zdrav razvoj in za koncentracije vsehatistih duševnih sil, ki utegnejo priti v poštev pri konsolidaciji. Po tej poti pa se ubijajo moči, se ovira razvoj, zabranjuje enotnejša smer, sodelovanje in zmisel za skupni interes.

Politika brutalnega terorizma je zločin v zgodovini razvoja.

## Iz konstituante.

Beograd, 17. junija. Popoldanska seja ustavotvorne skupščine se je nadaljevala ob 17. Posl. Gjonović (republikanec) govori o samoupravi in organizaciji oblasti. Smatra, da sta to dva različna problema. Razlik v našem narodu ni. Zato toži po nacionalni unifikaciji. Naše ozemlje in naš narod ni velik in zato za federativno ureditev ni nobenega razloga. Republikanci so za decentralizacijo, ker žele, da se krog lokalnih poslov loči od kroga državnih poslov, da se lokalne samouprave vršijo suvereno, centralna vlada pa da rešuje samo one stvari, ki so splošnega interesa za vso državo. Zato je potrebna razdelitev države na oblasti po socialnih pogojih. Izhajajoč od načela, da morajo biti samouprave številne in teritorialno močne, zahteva, da se število prebivalstva samoupravnih oblasti določi z ustavo. Zahteva, da se parlamentu da pravica, da imenuje in odstavlja ministere. Glede ministrov brez portfelja veli, da država, ako baš hoče dajati sinekure političnim ljudem in jih dotirati, to lahko stori na drug način, ne pa da jih kopiči v ministere. Ne najde razloga, ki bi odobraval institucijo podtajnikov. V imenu svoje skupine še doda: Ne pripuščajmo in strinjajo se s tem, da ministri pri vstopu v svojo službo prisegajo zvestobo kralju. Če je ministere postavil parlament, ni treba, da prisegajo, ker je prisega anahronizem. Treba je samo, da dajo častno besedo, da bodo narod in državo upravljali po zakonu. Glede delegiranja oblasti parlamenta, ki je predvideno po členu 94, pravi, da mora parlament, izvoljen po narodu, vršiti vse posle, ki so mu poverjeni in, če dolžnosti ne more nikomur delegirati.

Besedo dobi posl. Bešković (zemljoradnik), ki kritizira osmo poglavje in ve, da ima to poglavje polno slabih načel, kakor o ministrih brez portfelja, o državnih tajnikih, o sodiščih za ministre, glede oblasti pa pravi, da bi ne bilo treba določiti niti minimuma, niti maksimuma števila prebivalstva. Državne uradnike je treba gromito preskrbeti, ako država hoče, da bo delovala v redu.

Potem govori posl. Etbin Kristan, ki ve, da obstaja edinstvo naroda bolj v ideji, kakor pa v resnici. K edinstvu je več potoj, oni pa, ki ga predvideva osmo poglavje, je gotovo najneumestnejši. Ako hočemo postati edini, moramo likvidirati, kar je bilo v preteklosti. Ne strinja se z onimi, ki smatrajo, da je umestno, dovoljevati koncesije katerikoli mentalitetam, samo radi tega, ker te mentalitete obstajajo. Socialno-demokratska stranka ne stoji na plemenskem, pokrajinskem ali sličnem stališču, temveč stoji na stališču popolnega demokratizma in se zato ne zadovoljuje s tem poglavjem ustave, ker je v njej preveč zaprek za razvoj prave demokracije. Socialno-demokratska stranka hoče močnejšo državo, sposobno za življenje, dočim hoče n. pr. Radič kaos, ker nima jasnih ciljev. Noče iti tako daleč, da bi govoril v tem smislu, da je Radič veleizdajalec, marveč on samo nima jasnih ciljev. Zato misli, da bo za njegovo politiko najbolje, ako bi bila vsa situacija neurejena in meglena, in da bi se nekaj zgodilo, kar bi z golim slučajem moglo služiti njegovim ambicijam. (Odobranje). Tu ne more biti sličnosti med njegovo politiko in politiko socialne demokracije. Socialisti po svoji tradiciji in po svo-

jem programu tudi ne morejo biti za drugo, kakor za edinstveno močno državo.

Dalje govori proti določbi, da stoji ministrski svet neposredno pod kraljem. Ministrstvo je samo delegacija narodne skupščine in mora vršiti samo narodovo voljo pod kontrolo naroda. Ako mora ministrski svet stati pod kom, ne more stati pod drugim, kakor samo pod narodno skupščino. (Ugovori.) Potem govori proti odredbi, da kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta. Veli, da to ni logično, ker mora država biti parlamentarna, t. j., da mora vlada izhajati iz parlamenta, da je odgovorna parlamentu in da je po tem sestavljena. Po ustavnem načrtu kralj lahko imenuje ministrstvo proti volji parlamentarne večine. Glede ministrov brez portfelja omeni, da je s tem omogočena zavestna politična korupcija. Glede podtajnikov pravi, da bi se s tem mogli strinjati, da se pa ne strinja z redakcijo te določbe, ki se protivi predlogu, ki so ga stavili socialisti. Govoreč o številu prebivalstva v oblastih se protivi, da bi se določil maksimum, dočim pravi, da bi se minimum lahko odredil. — Po njegovem govoru se je seja zaključila ob 19.30.

Beograd, 18. junija. Današnja seja konstituante se je otvorila ob 9.30. Prvi je govoril posl. Radović (demokrat) o VIII. oddelku ustave, ki je na dnevnem redu. Za njim je govoril socialni demokrat dr. Korun o čl. 95 in zagovarjal čim večjo samopravo posameznih enot. Z njegovim govorom je bila zaključena lista govornikov v imenu parlamentarnih skupin in bi imel govoriti narodni socialist poslanec Brandner. Ker pa je bilo v zbornici premalo poslancev, se je na stavljeni predlog seja zaključila in napovedala prihodnja za sredo ob 9. dopoldne.

## Iz belgrajske politike.

Zagreb, 18. junija. Dopisnik »Riječ« doznava, da je ministrski svet pristal na načeloma na to, da se država uredi po oblasteh in da se to vstavi v ustavo.

Beograd, 18. junija. Na snočnji seji ministrskega sveta je poročal ministrski predsednik Nikola Pašić o pogajanjih glede Reke in Baroša. Pri tem je naznačal, da še ni z Italijo sklenjen noben sporazum. V razpravi o prehodnih naredbah se je dosegel sporazum, da se črta čl. 35. to je, da se imajo sestaviti oblasti. Sporazum se ni mogel doseči edino glede čl. 95. Sklenilo se je, da se po vstopu v Beograd minister dr. Kumanudi in dr. Velizar Janković radi morebitnega glasovanja o ustavi, ki bo bržkone v četrtek.

## Albanska federacija.

LDU. Beograd, 18. junija. Presbiri poroča iz Skadra: Kakor se javlja iz

Tirane, bo albanska skupščina reševala vprašanje o razdelitvi Albanije v tri popolnoma avtonomne province. Severna Albanija naj bi imela za središče Skader, srednja Albanija Elbasan, južna pa Berat. Vse tri province naj bi tvorile medsebojno zvezo pod imenom: Albanska federacija.

## Rudarska stavka v Angliji.

London, 18. junija. Izvrševalni odsek rudarske zveze je sklenil, pozvati vse delavske zveze, katerih se tičejo mezdni spori, naj se v kratkem zberejo in se posvetojejo, kako bi se z nacionalno akcijo čuvali medsebojne delavske zahteve. Hodge je izjavil, da bi pomenilo splošno stavko, ako bi s tem predlogom strinjale vse delavske zveze.

London, 18. junija. Lloyd George je obvestil izvrševalni odsek rudarske zveze, da je vlada pripravljena čakati na posredovanje do jutri večer.

## H kongresu III. internacionale.

Moskva, 18. junija. Rusko delegacijo na tretjem kongresu tvorijo J. Lenin, Trocki, Zinovjev, Kamenjev, Bukarin, Radek, Rikov, Staklov, Izovskij itd., vsega skupaj 81 članov s pravico glasovanja in 29 članov s posvetovalno pravico. Avtonomne sovjetske republike bodo imele svoje posebne delegacije.

## Orientalne skrbi.

Pariz, 18. jun. Listi se bavijo obširno s pogajanjimi med Curzonom in Briandom, ki se pričnejo v kratkem. Pertinax piše v »Echo de Paris«: Izgleda, da so angleški zastopniki pripravljeni staviti glede orientalske vračanja nastopne predloge: Zavezniki naj jamčijo Turčiji, da dobi vso Anatolijo, dočim bi Smirna s svojim zaledjem tvorila avtonomno državo, katere statuti bi se morali še določiti. Ako kemalisti teh predlogov ne bi sprejeli, bi velesile finančno podpirale Grško v boju proti turškim nacionalistom, Portinax pravi, da je ta načrt neizvedljiv, ter opozarja na to, da bodo zastopniki Kemala z ozirom na izpremenjeni položaj v Mali Aziji preje pripravljeni staviti večje zahteve glede ozemlja kot dosedaj in da bodo vsajali na tem, da se evropsko ozemlje Turčije raztegne do črte Enos—Midia.

## Mednarodnemu proletariatu!

Križarski izstradalni pohod proti socialnim demokratom v sovjetski Rusiji.

Inozemsko zastopstvo ruske socialno-demokratske delavske stranke pošilja na svetovni proletariatu sledeči oklic:

Zopet vlada nad Sovjetsko Rusijo teror. Delavske in kmečke mase, katerih zupanje do boljševiške diktature se čim dalje bolj manjša, zahtevajo za svobodno volitev sovjetov odredbo s strani sovjetske vlade — kratkoročno zahtevajo uresničenje sovjetske ustave, ki čela tri leta po svoji razglasitvi ni bila niti en dan v veljavi.

Boljševiška vlada, ki vsako, tudi najmanjšo izjavo mas zatre, je začela z novim izstradalnim križarskim pohodom proti ruskim socialnim demokratom in anarhistom, to je proti oni organiziran politični moči, ki omogoča delavskim in kmečkim masam izražati svoje opravičeno protestno gibanje in jih privedi na podlago organiziranega boja.

V zadnjih treh mesecih je bilo le iz socialno-demokratske stranke aretiranih do 2000 članov. Vsakdo, četudi je politično nedolžen delavec, je aretirani, kakor hitro se izve, da ima strankino legitimacijo. To gorje okušajo tudi druge revolucionarne stranke.

Zapori so prenapolnjeni. V petrogradskih preiskovalnih zaporih je v vsaki celici sedem kaznjencev. Pogolj, pod katerimi se

preiskavanja izvršujejo, prekašajo v »krutosti in zdravstveni zanemarjenosti vse, kar je znanega iz dob carizma.

Jetniki morajo tudi okušati redno munalno mučenje. Sodrugi F. Dan n. pr., eden od najstarejših in najzaslužnejših vodij socialno-demokratskega delavstva je bil v zaporu vzbujen ob 3. uri zjutraj in izvajali so z njim kruto igrakante kakor da bi ga imeli odvzeti k ustrelitvi. V resnici so ga pa prepeljali v ječo petropavlovske trdnjave, ki je znana iz dob carizma. Enako so postopali z drugimi smovjejskimi ujetniki. Njihove žene celo vrsto dni niso mogle izvedeti, kaj se je zgodilo z njimi možni in od kazniške uprave so dobile poročila, da so bili njih možje kot vse kaže ustreljeni...

Drugim zatvorjenim pa so obljubljali osvoboditev pod pogojem, da bodo lagali o »pobuni«, ki je ni bilo...

V nekaterih občinah — tako v Odesi — pa so pred mnogobrojnimi aretacijami razdeljevali neresnične oklice, v katerih pozivljali socialistična organizacija mase k puču... To provokacijsko laganje je delo »izvanrednih komisij« — organov boljševiške policije.

Najneznosnejše razmere v ječah povzročajo nevarne bolezni. Tako je umrl za

pegastim legarjem star bojevniki ruske socialne demokracije, sodrug Boris Batraskij, ki je dobil to bolezen v ječi. Na stini tuberkulozi bolni sodrug Karavdin ni bil niti na zdravniško zahtevo izpuščen iz ječe ni je moral v zaporu umreti.

Obup vsiljuje jetnikom čisto najskrajnejše sredstvo, lakotno stavko. Ena taka stavka v Moskvi, trajajoča 16 dni se je končala s smrtjo socialnega revolucionarja Tarabukina.

Krutosti so dosegle svoj vršek v noči od 25. na 26. aprila t. l., ko je policija na ukaz osrednje vlade iz vseh strant Rusije v moskovskem butirskem zaporu zbranih 300 socialistov in anarhistov na hladno-krvnen način kar nakrutejšje pobijala.

V tej ječi so politični zločinci po dolgem in trdovratnem boju si izbojevali nekoliko dostojnejši in svobodnejši režim. Se ne davno je poveljevala »Pravda« v dolgih razpravah stanje teh zaporov in s tem humaniteto boljševiške vlade.

Inozemski boljševiški listi so ponatisovali te članke, da bi z njimi zavračali trditve o boljševiškem terorju. Zamočali pa so pri tem, da so take razmere le v eni izmed mnogih stotin ruskih ječ — le v butirskem zaporu v Moskvi. Ali knalu po teh člankih »Pravde« je prišel ukaz o odvedenju teh 300 političnih zločincev iz butirske ječe.

V noči 25. apr. je vdrl v ječo nekaj sto od nog do glave oboroženih policajev in stotinja vojakov. Zbudili so jetnike, jim ukazali se obleči in oditi ven. Ker niso jetniki pričakovali nič dobrega, so zahtevali pojasnila in predložitve pismenega ukaza vlade. Na to so se vrgli na jetnike oboroženi možje, jih tolkli s pestmi, s kopiti pušk in le v nočni obleki so jih odpeljali na dvorišče. Zenske, med njimi teško bolne, so polnoge vlačili za lase po stopnicah dol, suvajoč jih tudi z udarci kopit. Tako so odvlekli 300 socialnih demokratov, levih in desnih revolucionarjev ter anarhistov v najogabnejše in najbolj umazane zapore v provinci. Tam so jih zmrevarili in oddali rabljen v zabavljanje.

To je slika današnjega stanja jetnikov boljševiške vlade. Imamo pa dovolj vzrokov bati se, da je to šele začetek. V svojem zadnjem članku je razglasil Lenin svoje »brezobzirno« zasledovanje socialistov. Dalje so bili — ne glede na proteste petrogradskega delavstva — kronstatski mornarji, ki so bili izprovočirani k oboroženi vstaji, vsi postreljeni. S sličnimi krutostmi poskušajo zatreti stalne vstaje razburjenih kmetov. Lenin, ki se je odločil popustiti v svoji komunistični politiki in se vzdržati na vladi s koncesijami tujim in ruskim kapitalistom ter špekulantom, zadeva na odpor tudi onih članov svoje stranke, ki vrnjujejo v utopijo trenutnega komunizma. Da bi pa odvrnil komunistične mase od svoje sedanje oportunistične »visoke politike« jih zapeljuje k sovrastvu do socialistov in jih načeloma hujša proti njim. To so

machiavelistični povodi sedanjega mnogobrojnega zasledovanja.

Ko jih odkrivamo pred mednarodnim proletariatom, vas ne pozivljamo, sodrug, da bi morda divjali nad moskovskimi diktatorji. Povedano nam je sicer dobro, da se ti prav nič ne ozirajo na nazore mednarodnega delavstva. Vendar hočemo izpolniti svoje dolžnosti napram mučenikom ruskega delavskega gibanja. To bodi — sodrug — tudi vaša dolžnost! Ta dolžnost proletarske solidarnosti nalaga vsem politično in strokovno organiziranim delavcem, da pomorejo ruskim sodrugom, ki so postali žrtve zločinskega terorizma.

Beda in lakota sta vladarici v boljševiških zaporih. Beda vlada v rodbinah nekaj tisočev zaprtih socialistov.

Pozivljamo vse strankine liste strokovnih organizacij, da po možnosti začnejo z zbirkami v podporo zaprtih socialistov, ki trpe v boljševiških zaporih in stradajočih njih rodbin.

Naj bodo ti, po celi Evropi zbrani delavski vinariji, zgovorna obtožnica proti onim, katerih zastopniki po njih razcepilnega in v bratomorni boji privrednega delavstva, jih mučijo in trpinčijo.

Sredi slavnosti, prirejenih na čast tretjega kongresa komunistične internacionale, tega modernega jezuitskega redu, ki si je postavil za cilj razcepiljenje mednarodne delavske organizacije, naj ruski proletarci — socialisti zvedo, da se njih evropski

drugovi živo udeležujejo njih žalostne usode.

Inozemsko zastopstvo ruske socialno demokratične delavske stranke, zlasti sodruzi L. Abramovič in K. Martov, prosita za podporo sodrugin, zaprtih v boljševiških zaporih, in njih stradalostnih rodbin.

(Podpore sprejema in svojemu namenu oddaja tudi administracija našega lista.)

V Belinu, 28. maja 1921.

L. Abramovič K. Martov.

Prošnja ne potrebuje komentarjev. Tu li izvajanja Lenina, ki smo jih nedavno objavili, in drugih boljševikov jih potrjujejo. Odzovite se prošnji starih bojevnikov ruske socialne demokracije Abramoviča in Martova. Vsak vinar, ki ga pošljete v pomoč ruskih sodrugin, je dober. Torej na delo!

## Politične vesti.

+ **Raport.** V Belgrad je dospel predsednik bosensko-hercegovinske deželne vlade dr. Gjurgjevič in je v petek popoldne posetil g. Pašića, da mu referira o položaju v Bosni in Hercegovini.

+ **Koliko so socialisti v Italiji trpeli.** Italijanska socialistična stranka objavlja statistiko socialističnih izgub v borbi proti fašizmu. Od 1. jan. do 1. marca t. l. sta bila po fašisti umorjena 302 socialisti in ranjenih je bilo 1444. Razen tega je splošno pri upostavljanju reda ubilo 44 socialistov in ranilo 258. Delavskih domov so fašisti zapalili 120, ostalih delavskih zgradb pa 243. Ujetih je bilo končno 224 socialističnih delavcev.

+ **Grupacija v italijanskem parlamentu.** 453 poslancev se je dosedaj vpisalo v različne parlamentarne skupine, in sicer: agrarci 23, komunisti 9, liberalni demokrati 61, socialni demokrati (?) 42, fašisti 29, nacionalisti 11, ljudska stranka 96, republikanci 6, socialisti 121, reformisti 16, liberalni desničarji 6 in mešana skupina 4 (Nemci). — Najmočnejši parlamentarni klub bo torej vsekakor socialistična. Stranka "socialnih demokratov" je notabene le meščanska parlamentarna skupina, ki pod tem imenom uganja politični "švindel".

+ **Italijanska socialistična stranka** je zaključila, da se ima na podlagi litorinskih določb vrstiti letos v jeseni novi socialistični kongres.

+ **Poslanci jugoslovanske narodne stranke** v Primorju bodo zahtevali v rimskem parlamentu avtonomijo za Julijsko Benečijo.

+ **Usoda U-čolnov.** Kakor poroča »Petit Parisien« iz Tulona, so od 30 nekdanjih nemških U-čolnov, ki so se nahajali tam, potopili 6, 11 jih je prevzela francoska mornarica. Nadalnjih 13 bodo uničili.

+ **V prubodu mrtvega patriotizma.** Na Dunaju se je ustanovila »Liga cesarske Avstrije«, ki ji je namen, da zdrži v živem spominu klavni dela bivše Avstrije in da deluje na to, kako bi se zopet vzbudil patriotski duh. — Kakor vidite, si je društvo že takoj od začetka postavilo coklo na pot svojega življenja, da ni več vredno govoriti o njem.

+ **Kongres tretje internacionale.** »East Express« javlja iz Terijekije: Prva seja tretje internacionale se je v Moskvi v operi otvorila z nagovorom člana osrednjega komiteja ruske komunistične stranke Buharina. Nato so sledili nagovori zastopnikov komunističnih strank Nemčije, Anglije, Francije, Poljske, Švice, Belgije, Koreje in Japonske.

+ **Švedska vlada demistionira.** Z ozirom na glasovanje v stortingu, pri katerem so se socialisti in združena opozicija tevice s 67 proti 58 glasovi izrekla proti predlogu vlade v vprašanju šolskih komisij, bo ministrski svet danes podal svojo ostavko.

+ **Francoski senat** je z 207 proti 80 glasovom sklenil, da bi pred počitnicami razmotril zakonski načrt o ženski volilni pravici. — Najprej morajo poslanci po letoviških povprašati ženski spol za mnenje o volilni pravici. Zato bodo to vprašanje reševali po počitku.

+ **Angleško-ameriška zveza deluje.** »Daily Herald« poroča, da se je skupina angleških parlamentarcev podala k japonskemu poslaniku v Londonu, da izrazi svoj protest proti dogodkom v Vladivostoku, pri katerih so sodelovale japonske čete. — Ameriki je Angliji ponudila ožjo zvezo — v zvezi s to zvezo seveda tudi razne dobrine, tako n. pr. vladarstvo nad eno polovico sveta. Amerika gleda japonsko politiko na sibirski obali z grdin očesom. Protest angleških parlamentarcev bi bil prvi znak, da je začela tudi Anglija grdo gledati na japonske mahinacije v Sibiriji, to se pravi, da se je faktično že odločila za ožjo ameriško - angleško zvezo.

## Dnevne vesti.

**Pekovskim mojstrom in pomočnikom v vednosti!** Prejeli smo pritožbe, da si nekateri gospodje pekovski mojstri dovoljujejo ponovno začeti delati po noči ob 2. uri in še prej. Opozarjamo, da naredba še obstaja, ki predpisuje, da se sme predelati začeti po leti ob pol 3. uri in skupno delo ob 4. uri. Zadnja anketa 11. t. m. je pokazala jasno, kakšen odpor so našli, ki so poskušali uveljaviti nočno delo! Opozarjamo tudi na to, da vlada nima povoda naredbo spreminjati, ker le gospodje ljubljanski pekovski mojstri, (ne vsi!) stremijo po umazani konkurenci. Zato, da ne bo preveč hokej, in nočnih nadzorovanih obratov, se v lastnem interesu svari pred prestopki naredbe, ki bodo obžutno kaznovani. — Osrednje društvo živinskih, bo samo budno pazilo na vsako prekršaje ter ga naznanila.

**Dvasetletnica Murnove smrti.** Včeraj so ljubljanski dijaki proslavili spomin našega največjih lirikov Murna Aleksandrova s pohodom na pokopališče, kjer je oči spominski govor ter so položili na grob vence.

**Kralj ozdravel.** Zdravje kralja Petra je popolnoma zadovoljivo. V četrtek so se nehala izdajati dnevna poročila o kraljevem zdravju, ker ni za to več potrebe.

**Umrli je sodrug Ivan Stare** iz Bohinjske Bistrice po daljši bolezni v deželni bolnici v Ljubljani dne 16. t. m. Pogreb je bil 18. t. m. Pokojnik zapuščal žalujočo vdovo. Blag bodi spomin marljivemu pokojniku, ki ga je smrt pobrala v najlepših letih dela!

**Kmetijski in gospodarski tečaj.** Prošnje za učiteljska tečaja na kmetijski šoli na Ormu in na gospodarski šoli v Marjanu nišči v Ljubljani naj se predlože potom dotičnega šolskega vodstva. Prošenj ni treba kolkovati in je vse potrebne podatke navesti brez prilog, kar naj prosilci upoštevajo.

**Otvoritev železniškega prometa Spilje.** Ljutomer. Dne 20. junija t. l. se odpre direktni osebni in tovorni promet iz Maribora preko Spilje in Radgone v Ljutomer, dalje preko Dravograda, Labada v Avstrijo in iz Maribora čez Prevalje v Celovec. Na progi Maribor — Ljutomer vozi vlak 70.1821 z odhodom iz Maribora ob 6.11 in prihodom v Ljutomer ob 10.10, ter vlak 74.1827 z odhodom iz Maribora ob 19.15 in prihodom v Ljutomer 23.4. V nasprotni smeri vozi vlak 1824.73 z odhodom iz Ljutomerja ob 8.55 in prihodom v Maribor ob 13.22 ter vlak šte. 1826.77 z odhodom iz Ljutomerja ob 16.47 in prihodom v Maribor ob 20.52. Na progi Maribor — Celovec vozi vlak 411—425 z odhodom iz Maribora ob 5. in prihodom v Celovec ob 11.07 in vlak šte. 413249 z odhodom iz Maribora ob 15. in prihodom v Celovec ob 20.59, v nasprotno smer vozi vlak šte. 420—414 z odhodom iz Celovca ob 6.23 in prihodom v Maribor ob 12.25 ter vlak 424.416 z odhodom iz Celovca ob 14.17 in prihodom v Maribor 20.45.

**Za spomenik Verovškemu in Borštniku.** Pri prireditvah dne 5. t. m. v korist spomenikov Verovšek-Borštnika znaša čisti dohodek 17.082 K 70 vin. Vsem cenjenim darovalkam in darovalcem ter vsem, kateri so na katerikoli način pripomogli do tega uspeha tem potom najizlobokejša, iskrena hvala. — Udruženje igralcev.

**Uradne ure poverjenika za javna dela.** Uradne ure bo imel poverjenik za javna dela dipl. agr. A. Jamnik, in sicer v četrtek, dne 23. t. m. v Liliti, v ponedeljek, dne 27. t. m. v Novem mestu, v četrtek, dne 30. t. m. v Črnomlju, v ponedeljek, dne 4. julija v Mariboru in v četrtek, dne 7. julija v Kočevju. V vsakem teh krajev bo sprejemal stranke na okrajnem glavarstvu od devete do trinajste ure.

**Poverjenišvo za socialno skrb, invalidski oddelk** opozarja na natečaj za dobavo večje količine kuhinjske posode in jedilne opreme za invalidske zavode, objavljen v Uradnem listu deželne vlade za Slovenijo šte. 60.

**Poverjenišvo za socialno skrb, invalidski oddelk,** želi nabaviti približno 810 metrov dobrega blaga (grad ali keper) pri širini a 120 cm za izdelavo žimnic. Pisemne ponudbe (zapečatene in kolkovane) v zvezi vred naj se pošljejo omenjenemu invalidskemu oddelku najkasneje do 24. junija 1921.

**Razpisani sta mesti uradni živno-zdravnikov pri okrajnem glavarstvu v Logatcu in Radovljici.** Natančnejše določbe so razvidne iz razpisa v Uradnem listu.

## Gospodarstvo.

— **Ljubljanski trg.** Znižanje mesnih cen. Zastali izvoz je povzročil padanje cen živine osobito v Hrvaški in Srbiji. Slovenija počasi sledi. Za ljubljanski trg se določajo sledeče najvišje prodajne cene: na stojnicah volovsko meso zadnji del 34 K, prvi del 30 K, po mesnicah v mestu za prama vole 36 K zadnji del, 32 K prvi del, Telečje meso v mestu za prama vole 36 K zadnji del, 32 K prvi del. Telečje meso se bo razprodajalo na stojnicah: Predovič, Smoljan in Kraševac prve vrste 20 K, druge vrste 18 K kg. Na omenjenih treh stojnicah se bo prodajala slanina po nižjih cenah, riba-sal 46 K, drže vrste 42 K kg. Najvišja cena za telečje meso na vseh drugih stojnicah je 24 K prve vrste, 22 K kg druge vrste. Pričakovati je, da se bodo cene telečjega mesa še znižale. Zelenjave je v izobilju po zmernih cenah. S črešnjami je trg precej preplavljen. Najvišja prodajna cena za črešnje prve vrste za prihodnji teden je 12 K kg. Domače črešnje se razprodajajo po 8 K kg. Došle so prve importirane hruške. Jaje je dovolj po 1.80 K kos. Moka stoji na ceni 17 K št. 0. Perutnine je na trgu dovolj, par piščancev 50—60 K.

— **Podaljšanje kočevske železnice.** Dne 12. t. m. se je vršilo v Predgradu, občina Stari trg pri Črnomlju zborovanje dvanajstih občin v svrhu podaljšanja kočevske železnice po Kočevski in Poljanski dolini. Skrajni čas je že bil, da so se sestale te občine in izvolile iz svoje srede odbor, čigar naloga je, povedati ljudstvu, da je pri podaljšanju kočevske železnice edino prava pot, če teče proga po naravni, najcenejši in najkoristnejši črti, t. j. po Kočevski in Poljanski dolini v Srpske Moravice. Edino ta proga je za državo velikega pomena, ker se nahajajo ob njej bogate žile premoga in železne rude ter povsodi preobilo lesa. Nadalje so pomembne tudi velike podzemeljske jame, slične onim v Postoljni. Železniško obratovanje bo elektrificirano potom večinsko konjskih sil močne Kolpe, kar boše bolj prihranilo državi na tozadnih stroških. Nadalje bo ta proga korist mnogobrojnim občinam, kajti družine bodo dobile doma kruha, ga ne bo treba iskati po Ameriki. Na tak način bodo tranzitni in lokalno-gospodarski interesi spojeni. Sedez zbora je v Ljubljani, poštini predal št. 55.

— **Anketa o pomorskem prometu.** Pod predsedstvom gospoda ministrskega predsednika Pašića je bila 17. t. m. zvečer ob 16. konferenca delegatov trgovinskih in obrtnih zbornic iz Zagreba, Ljubljane in Splita in raznih delegatov političnih strank, med katerimi je bil tudi bivši hrvaški ban dr. Laginja. Na tej konferenci so razpravljali o ureditvi našega pomorskega prometa in trgovine, kakor tudi o vprašanih ki so ostali v zvezi.

### Iz stranke.

Seja širšega izvrševalnega odbora je jutri v torek ob 10. dopoldne v Celju.

### Iz strok. organizacije.

Store so v mezdnem gibanju. Delavci naj ne iščejo dela tam, dokler se zadeva ne reši.

## Kulturni vestnik.

Zrnja številka 27. vsebuje: Wilde-Benkovič: Spilnr (konec); dr. Kovačič: Josip Jurčič; Anton Ivanovič — Megger: Fran Govekar; dr. M. Kovačič: Deseti brat; A. Iv. Megger: Alojzij Remec: »Učiteljska Pavla«; Repertoir; Razne vesti.

**Pevca,** glasilo Pevske zveze v Ljubljani, št. 3. in 4. sta izšli in prinašati med drugim: Zabretova članka: Stanko Premrl (s sliko) in Važnost društvenega petja, Kogojev razpravo o »Vigredi«, Adamičovo poročilo o komunistovskih državnih pevskih zbiorih v Rusiji, Bajukovo razpravo o Narodni pesmi v sekiricah in članek: Enoglasno petje. Pregled je bogat. V glasbeni prilogi imamo Premrla (Zagorska) Sattnerja (Pobratimija), Vodopivca (Po planinah in Kolo), dr. Kimovca (Spomnadi), dr. Lukmana (Rožmarin) in Adamiča (Tožba). List izhaja v dvojnih številkah 6 krat letno in stane za celo leto z glasbeno prilogo 30 K.

### Po svetu.

— **Obupani Črnogorci.** Pristaši bivšega črnogorskega kralja Nikite v Galtu, ka-

ferim je italijanska vlada odvzela podporo, so sovjetsko vlado zaprosili, naj jih sprejme in naseli okoli Novorosijska.

— **Madžarski finančni minister** je v budimpeštanskem parlamentu izjavil, da pripravila nov zakonski predlog, po katerem bodo vsi vojni dobički preko enega milijona še enkrat znatno obdavčeni. — Se na Madžarskem so v tem oziru pred nami, čeravno niti tam ne izvršujejo takih stvari preveč idealno. Kaj šele, če bi zahtevali pri nas, naj se obdavčijo tudi — predvojni dobički!

— **Ljudsko štetje na Slovaškem v Podkarpatski Rusiji** se je končalo koncem minulega meseca. Po dosedanjih poročilih ima Slovaška 2.933.475 prebivalcev in Podkarpatska Rusija 605.371.

— **Kaj bi Poljaki radi videli?** Iz Varšave poročajo, da so vzdolž Dnjestra izbruhnil artiljerijski boji med ruskim in romunskim topništvo.

— **Kdo je zmorel?** »Journal des Debats« javlja iz Rige, da je Trocki v zvezi z zadnjimi spori, ki so se pojavili med njim in Leninom, naročil znanemu psihopatu Bohtorevu, naj prouči duševno stanje Lenina. »Journal des Debats« se nato vprašuje: Kdo je norec — Trocki ali Lenin? — Ali obadva? Ali »Journal des Debats«? Ali vsi trije??

— **Proti 4000—5000 nemških delavcem,** ki so hoteli iti na delo v Valenciennes, v francoske po vojni porušene kraje se je izjavil francoski minister za obnovitev Loucheur. »Delavci bi morali tam stanovati s francoskimi ljudmi, in sobivanja 4000 Nemcev s Francozi se nikakor ne more tr-

— **Zeppeline so začeli Angleži uporabljati** za zračno pošto. Baje so se v tem oziru obnesli.

— **Odkrita naselbina iz ledene dobe.** V »Zmajevj« jami pri Mirnitu so našli približno 300 m od vhoda jame človeško naselbino iz ledene dobe. Najdeni ostanki, med njimi enostavno orodje iz kremenovske prapovine Mure, so prvi dokazi za človeka ledene dobe na Štajerskem. Kopanja vodi glavni konservator dr. Georg Krylo.

— **Statistično invalidov** je napravila mednarodna delavska inšarna v Ženevi, ki konstatira, da je bilo v svetovni vojni pobabljenih moških 5 in pol milijona. Od teh vojni pobabljenecv imajo Francozi 1.500.000, Nemci 1 milijon 400 tisoč, Angleži 1 milijon 700 tisoč, Italijani 570.000, Zedinjene države 200 tisoč, Čehoslovaki 175.000, Poljaki 150 tisoč, Kanadci 88.000, Romuni 84.000, in Belgijci 40.000. Koliko invalidov pa je v Jugoslaviji, tega še do danes ne ve natančno niko.

— **Otrok kot delavec** je v zedinjenih državah vedno več in sicer, kakor so izražali, raste njih število približno s prirastkom prebivalstva. Leta 1913. je delalo 67 tisoč 169 otrok, leta 1920. pa 76.169.

— **Tudi stavka.** Ena največjih ameriških industrij, tista ki se bavi s proizvajanjem jazz-muzike (novovrstne muzike) za ves svet, je radi stavke skladateljev te vrste glasbe popolnoma propadla. Skladatelji zahtevajo od lige založnikov, da jim povišajo tantieme.

— **Nepričakovana sreča.** Ameriški par je hotel nekemu zlatarju v Newyorku prodati biserno zavrtnico in jo je ponudil za 25 dolarjev. Pri natančnem ogledu se je izkazalo, da je zavrtnica nekdanja last Napoleonove žene Jožefine in jo je neki mornar pred 25 leti ukradel ter odnesel v Ameriko. Zbornica je tedaj razpisala nagrado 150.000 dolarjev onemu, ki zavrtnico izsledi, vendar je bilo vse iskanje brezuspešno, dokler je ni omenjeni par nevede za njeno vrednost kupil pri nekem kitajskem zlatarju v S. Francisku. Sedaj je neka ameriška firma dragoceni nakit kupila za 85.000 dol. in ga poslala francoski vladi.

— **Dva samomorilna motiva.** Dunajska policijska kronika je te dni poročala o dveh zanimivih samomorilnih slučajih. Neka mala sobarica, skoro še otrok, se je zastrela, ker je domači kanarček zletel iz kletke in se ni povrnil; neki vlomilec se je oesel pred vlomljeno blagajno — ker je v nji našel samo 20.000 avstrijskih kron!

## Smrti vsled nezdod v Združenih državah.

Tekom enega leta pogine več ljudi v Združenih državah vsled nezdod, kot radi strašne bolezni raka. Skupno število smrtnih nezdod tekom leta 1918, je znašalo po vladnih statistikah 83.000 ljudi.

Tekom zadnjih desetih let so se avtomobilske nesreče kar podeseterile. Od vsakega milijona prebivalstva je bilo tekom l.

1918 ubitih po avtomobilih 90 ljudi, dočim je bilo od leta 1906 do 1910 ubitih le po deset ljudi na leto za vsak milijon. Dočim je število avtomobilskih nezdod tako strašno poskočilo, je število smrtnih nezdod vsled železnice in pouličnih kar znatno padlo, in to bržkone vsled varnostne propagande na teh prometnih sredstvih.

Spraviti smrtne nezdode in poškodbe vsled ponesrečenja pod kontrolo je eden izmed najvažnejših problemov v gibanju, stremčem za daljše in zdravejše življenje. Navodila o reševanju in prvi pomoči o znatno zmanjšala nesreče vsled potoplenja. Ako bi vladalo isto razmerje potoplenih, kakor v dobi od 1906 do 1910, bi imeli v tem letu 2100 več smrti vsled potoplenja, kakor jih je bilo zares.

Sledeča tabela, ki jo je priredil Bureau of Census, izkazuje skupno število smrtnih nezdod v l. 1918 v Združenih državah in njihov odstotek z ozirom na podolne vzroke. V tem letu je število smrtnih nezdod znašalo 4.6 od sto od vseh smrti.

Skupno število smrtnih nezdod je bilo 83.852, ki so v percentualnem razmerju nastale iz sledečih razlogov:

|                                    |       |
|------------------------------------|-------|
| Zatrpljenje                        | 3.3%  |
| Ogenj                              | 2.1%  |
| Opekline                           | 10.0% |
| Zadušljivi plini                   | 5.1%  |
| Utopljenje                         | 8.3%  |
| Kresilno orožje                    | 3.1%  |
| Padci                              | 15.6% |
| Premogovniki, rudniki in kamenolom | 3.9%  |
| Stroji                             | 3.6%  |
| Železnice in poulične kare         | 5.4%  |
| Avtomobili                         | 11.3% |
| Druga prometna sredstva            | 3.3%  |
| Vse ostale nezdode                 | 14.0% |

Jugoslav Section  
Foreign Language Information Service.

## Društvene vesti.

**Društvo prijateljev poljskega naroda.** Dne 6. t. m. se je vršil občni zbor »Društva prijateljev poljskega naroda«, na katerem se je pretresalo društveno delovanje zadnjega leta. Gospodu prof. dr. Fr. Ilesiču je radi odsotnosti iz Ljubljane in preoblične poslovs odložil predsedniško mesto. Dne 13. t. m. se je konstituiral novi odbor sicer sledeče: predsednik docent dr. Vojislav Mole, podpredsednik dr. France Stole, tainica gđ. Ljudmila Černakova, blagajnik prof. dr. J. Debevec, Odborniki prof. dr. Fr. Ilesič, Branimir Kosnec, Vilko Mazl, prof. dr. Rudolf Mole, Albin Prepeluh — predgovorca računov: podpravnatelj dr. J. Vrančič in rač. svetnik Albin Zajc. — Društvo namerava nadaljevati svoje započeto delo in kolikor mogoče razširiti svoj delokrog, gojiti stike s Poljsko in seznanjati našo javnost s poljskim narodom, njegovim jezikom in njegovo kulturo ter prirediti v to svrhu predavanja in sestanke. V jeseni pa se zopet odpre kurs poljskega jezika, na kar že sedaj opozarjamo.

### To in ono.

\* **Zakaj se zanimajo Amerikanci.** Nek ameriški list piše: »Čikaški reformisti pravijo, da so kratka krila ženski vzrok nesreč za moške. Res, morda so krila znižala število pouličnih nesreč med ženskami, toda to nikakor ne velja za moške. Zaprte se, da so moški tako zaverovani v ženske, ki nosijo kratka krila, da pri tem na ulici pozabljajo na svojo lastno varnost. Leta 1916, ko so bila krila dolga, je na čikaških ulicah ponesrečilo 899 žensk, leta 1920, ko so nosile ženske kratka krila, pa jih je ponesrečilo le 505; medtem je pa število moških ponesrečencev v letu 1920 bilo precej večje od onega leta 1916.

\* **Mars v bližini zemlje.** Dne 18. junija 1922 bo Mars po dolgem času zopet zelo blizu naši zemlji. »Blizu« pomeni v astronomiji v tem slučaju razdaljo od 5.573 milijonov kilometrov, torej za 150 krat bolj daleč nego je luna oddaljena od zemlje. V avgustu 1924 pa se bo dal Mars še bolj opazovati. Leta 1877. je našel Schiaparelli na Marsu kanale. Leta 1905 pa se je posrečilo astronomom, da so prvič fotografirali kanale. Kdo ve, kaj bodo vse videli astronomi na Marsu 1922 in 1924!

\* **Telefonsko mesto.** Stockholm je zdovomno mesto, v katerem je telefon najbolj v rabi. Stockholm šteje okroglo 400 tisoč prebivalcev in ima nad 100 tisoč telefonskih naročnikov. Poleg tega je na javnih krajih po mestu 350 telefonskih stanic. Vsekakor v Stockholmu telefon še izdaleka ni tako drag kakor v Ljubljani, kajti letna naročnina znaša samo 130 švedskih kron.

I. SANDRIN  
LJUBLJANA.

Velika zaloga  
vsakovrstnega

usnja

kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa

na debelo.

MESTNI TRG 6.

Irasedi:

Filozofska historija

K 30.

Sjajni historički i ljubavni roman. Upravo izasno. Naručiti si udmeh kod Češkojugoslovanske naklade

J. Herejk, Zagreb.

Citajte velezanimivo študijo

Dr. Oto Bauer - Uratnik

Pot k Socijalizmu.

Cena K 2.—

Naroča se v upravi »NAPREJ«.

Velika zaloga:

dvokolesa, otroškivozički, šivalni in razni stroji, puvmatika in vsakovrstni deli. F. BATJEL, Ljubljana, Mar. trg št. 28. Sprejme se v polno popravilo, za emajliranje z ognjem in ponikanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. Mehanična delavnica Karlovska cesta 4.

Posestvo, dobro obdelano, z lepim sadnim vrtnom, ob veliki cesti, zamenjam s posestvom, ki je pripravno za obrtnika. Več pove Martin Božak, čevljarški mojster, Sv. Lenart nad Laškimi.

Konkurenčne cene:

F. BRUMAT  
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.